

ความต้องการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในการรับบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

สุพรรณ ณ มะลิวัลย์ สส.บ.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

บทคัดย่อ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิการ และเปรียบเทียบความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำแนกตามเพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว แหล่งที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และการประเมินผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ และตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีชื่ออยู่ตามทะเบียนบ้านอาศัยอยู่จริงและไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านแต่มาอาศัยเกิน 6 เดือน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จาก 7 ตำบล จำนวน 4,628 คน โดยศึกษาจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 368 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.953 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา สติติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ t-test ใช้ทดสอบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นกรณี 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สถานภาพสมรสมากที่สุด (ร้อยละ 56.5) มีอายุ 60-65 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 28.0) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 78.0) มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 63.0) ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอ มีการเก็บออมแบบพอมีพอใช้ไม่มีเหลือมากที่สุด (ร้อยละ 59.0) ได้รับรายได้เพิ่มจากการหารายได้พิเศษด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 47.8) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่อาศัยกับครอบครัวตัวเองกับคู่สมรส (ร้อยละ 58.2) มีแหล่งที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่าเขตเทศบาล สมัครเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมากกว่าไม่ได้สมัคร เป็นสมาชิก การประเมินผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มติดสังคมมากที่สุด (ร้อยละ 85.8) (2) ความต้องการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก 7 ด้าน พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=4.05) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ต้องการมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการประกอบอาชีพและรายได้และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและการจัดการศพตามประเพณี (Mean=4.42) รองลงมาคือด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Mean=4.20) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย (Mean=4.12) ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารสาธารณสุขระดับจังหวัด ควรมีการบูรณาการงานด้านผู้สูงอายุตามภารกิจของแต่ละกระทรวง ทบวง กรม มีการจัดสวัสดิการหลังอายุ 60 ปีให้กับผู้สูงอายุทุกราย เพื่อเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข และให้การช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุไทยอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, สวัสดิการผู้สูงอายุ

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยมาตรา 43 บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ (4) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน⁽¹⁾ รัฐได้ตระหนักถึงเรื่องของการจัดสวัสดิการสังคม จึงได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเรื่องของการจัดสวัสดิการสังคมได้ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายหนึ่งของสภาพัฒนาการแห่งชาติดำเนินการที่ศึกษาและเสนอแนะ ทำให้สภาพัฒนาการแห่งชาติได้นำประเด็นดังกล่าวมาศึกษาและเสนอแนะเพื่อก่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่างๆ ภายใต้แนวคิด 4 ประการ คือ (1) เป็นสวัสดิการที่ดูแลคนไทย ตั้งแต่เกิดจนตาย (2) เป็นสวัสดิการที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของสังคมไทยในระยะยาวและเป็นระบบสวัสดิการที่นำไปสู่ความเป็นสังคมของระบบสวัสดิการ (3) มีการมองเป็นภาพรวมโดยยึดองค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคมหรืออาจเรียกว่า “เสาหลักของระบบสวัสดิการสังคม” (pillars of welfare system) 4 องค์ประกอบ⁽²⁾ คือ การให้บริการสังคม ระบบประกันสังคม ระบบการช่วยเหลือสังคม และระบบการส่งเสริมสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม และ (4) ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ทางการเงินและการบริหารจัดการว่าสังคมไทยต้องรับภาระและพร้อมใจกันในการจัดการโดยภาคส่วนต่างๆ ต้องเข้ามามีบทบาทไม่ว่าจะเป็นชุมชน ภาคธุรกิจ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เป็นต้น

สภาพัฒนาการแห่งชาติมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย เพื่อดำเนินการตามวาระปฏิรูป พัฒนาข้อเสนอการปฏิรูปตามวาระปฏิรูปที่ 30: การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยด้านเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม สุขภาพและสังคม โดยมีเป้าประสงค์การปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัยดังนี้⁽³⁾

1) ประชากรไทยพึ่งตนเองได้นานที่สุด มีหลักประกันทางรายได้ที่มั่นคงไปจนบั้นปลายของชีวิต และมีส่วนร่วมเป็นพลังให้กับสังคมได้นานที่สุด

2) รัฐ เอกชน ท้องถิ่น ภาคประชาชน มีส่วนร่วม

ในการส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของประชากรทุกวัย ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพของครอบครัวและชุมชนในการรองรับสังคมสูงวัย

ในที่ประชุมสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในเดือนสิงหาคม 2558 มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เด็ก รัฐบาลควรปรับปรุงสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ⁽⁴⁾ โดยเปลี่ยนแปลงชื่อและอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับการจัดตั้งสำนักงานฯ โดยให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ และดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)⁽⁵⁾

จากข้อมูลจังหวัดนครนายกมีผู้สูงอายุ⁽⁶⁾ อยู่อ้อยละ 21.01 อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีประชากรจากการสำรวจ จำนวน 20,172 คน มีประชากรที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป 4,641 คน (อ้อยละ 23.01) มีผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป 726 คน (อ้อยละ 15.64) และมีผู้สูงอายุที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป 79 คน (อ้อยละ 1.70) ผู้สูงอายุเป็นข้าราชการบำนาญ 526 คน (อ้อยละ 11.33) ผลการสำรวจภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตอำเภอปากพลี พบว่า เป็นผู้ป่วยติดเตียง 66 คน (อ้อยละ 1.42) ผู้ป่วยเบาหวาน 220 คน (อ้อยละ 4.74) เป็นเบาหวานที่มีภาวะแทรกซ้อน 59 คน (อ้อยละ 26.81) ผู้ป่วยเป็นความดันโลหิตสูง 1,328 คน (อ้อยละ 28.64) และมีภาวะแทรกซ้อน 175 คน (อ้อยละ 13.17) รวมทั้งมีโรคเรื้อรังอื่นๆ เป็นจำนวนมากได้แก่ โรคเส้นเลือดสมองอุดตัน มะเร็ง ไตวายเรื้อรัง ต้อกระจก ต้อหิน โรคถุงลมโป่งพอง หอบหืด สมอเสื่อม เป็นต้น⁽⁷⁾

จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้สูงอายุของอำเภอปากพลี มีมากถึงอ้อยละ 23.01 คิดเป็น 1 ใน 4 ของประชากรทุกกลุ่มวัย ผู้สูงอายุเหล่านี้ มีความต้องการที่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ชุมชนหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกัน ไม่ว่าจะเป็นความต้องการ ปัจจัยพื้นฐาน การดำรงชีวิต ด้านที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ด้านการแพทย์ การสาธารณสุข การประกอบอาชีพ การศึกษา ความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการได้รับสวัสดิ-
การที่ดีจากรัฐผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นบุคคลากรด้านการ
สาธารณสุขที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสุขภาพของประชาชน
รวมถึงผู้สูงอายุมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสิ่งที่ผู้สูงอายุที่
ต้องการได้รับจากรัฐ ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยว
ข้องเพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนการดำเนิน-
งานดูแลผู้สูงอายุของอำเภอปากพลี อีกทั้งยังไม่เคยมี
หน่วยงานใดศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิการของ
ผู้สูงอายุในอำเภอปากพลีจังหวัดนครนายกมาก่อน

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการ
การได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี จังหวัด
นครนายก และเปรียบเทียบความต้องการได้รับสวัสดิการ
ของผู้สูงอายุ เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนการ
ดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของอำเภอปากพลี และเสนอให้
ภาครัฐซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งหน่วย-
งานภาคเอกชนและองค์กรต่างๆ ใช้เป็นข้อมูลในการ
ตัดสินใจช่วยเหลือตอบสนองความต้องการได้รับสวัสดิ-
การของผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี ทั้งในปัจจุบันและ
อนาคตต่อไป

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิ-
การของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและ
หญิง ที่อาศัยและมีทะเบียนบ้านอยู่ในอำเภอปากพลี
จังหวัดนครนายก ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือน
ตุลาคม 2560 ถึงเดือนเมษายน 2561

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ
60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีชื่ออยู่ตาม
ทะเบียนบ้าน อาศัยอยู่จริงและไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
แต่มาอาศัยเกิน 6 เดือน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
จำนวน 4,628 คน⁽⁵⁾ ได้ขนาดตัวอย่างมาจากสูตรของ
Yamane T⁽⁸⁾ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 คน จากนั้น
ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified ran-
dom sampling) จากผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้ง

เพศชายและเพศหญิง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้สูงอายุ
ที่อาศัยในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้แก่ เพศ
สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความสัมพันธ์
ในครอบครัว แหล่งที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูง-
อายุ และการประเมินผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ ตาม
ความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน

2. ตัวแปรตาม คือ ความต้องการการได้รับสวัสดิการ
ของผู้สูงอายุ ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 2.1. การแพทย์ และสาธารณสุข
- 2.2. การศึกษา และข้อมูลข่าวสาร
- 2.3. อาชีพ และรายได้
- 2.4. สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย
- 2.5. ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสาธารณสุข-
โรค
- 2.6. กิจกรรมทางสังคม และศาสนา
- 2.7. การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและการจัดการศพตาม
ประเพณี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอพิจารณาจริยธรรมการ
วิจัยจังหวัดนครนายกต่อคณะกรรมการพิจารณาจริย-
ธรรมการวิจัย จังหวัดนครนายก

2. ส่งหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรง-
พยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในอำเภอปากพลี
เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำแบบสอบถามวิจัย
เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ
0.953 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

3. ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยขอความร่วมมือ
จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรืออาสาสมัครสาธารณสุข
ประจำตำบลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุก
แห่งเพื่อสำรวจข้อมูลจากผู้สูงอายุ ทั้ง 7 ตำบล ของอำเภอ
ปากพลี จังหวัดนครนายก

4. จัดเก็บข้อมูลภายในเดือนมกราคม 2561 และ
ทำการติดตามเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว แหล่งที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และการประเมินผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ ตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบล ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) โดยแปลความหมายของความคิดเห็นของค่าเฉลี่ยโดยการวัดตามเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 เท่ากับ ต้องการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 เท่ากับ ต้องการมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 เท่ากับ ต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 เท่ากับ ต้องการน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 เท่ากับ ต้องการน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ ใช้สำหรับอธิบายข้อมูลปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ความสัมพันธ์ในครอบครัวแหล่งที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ และการประเมินผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพ ตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุ

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับวิเคราะห์ลักษณะกระจายของข้อมูลควบคุมค่าเฉลี่ย

4. สถิติทดสอบที (t-test) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรายกลุ่ม

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60.3) สถานภาพสมรสมากที่สุด (ร้อยละ 56.5) อายุ 60-65 ปี ร้อยละ 28.0 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 78.0) รายได้ต่อเดือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท (ร้อยละ 63.0) รายได้ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 18.6) มีการเก็บออมแบบพอมี พอใช้ (ร้อยละ 59.0) ได้รับรายได้เพิ่มจากการหารายได้พิเศษด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 47.8) อาศัยกับครอบครัวตัวเองกับคู่สมรส (ร้อยละ 58.2) มีแหล่งที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 85.6 เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 77.2 และเป็นกลุ่มติดสังคมมากที่สุด (ร้อยละ 85.8) (ตารางที่ 1)

ความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุ

ประกอบไปด้วยเนื้อหา 7 ด้าน พบว่า ผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีความต้องการได้รับสวัสดิการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=4.05) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ต้องการมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการประกอบอาชีพและรายได้ และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและการจัดการศพตามประเพณี (Mean=4.42) รองลงมาคือ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Mean=4.20) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย (Mean=4.12) (ตารางที่ 2) และเมื่อพิจารณาด้านการประกอบอาชีพ และรายได้ เป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีกองทุนอุดหนุนรายได้สำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาคือต้องการให้หน่วยงานเอกชนหรือกลุ่มบุคคลมีบทบาทในการจัดการรายได้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชน (Mean=4.07) ส่วนด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและการจัดการศพตามประเพณีรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้จัดบริการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพื่อไว้ใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมมากที่สุด (Mean=4.61) รองลงมาคือต้องการให้มีเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือศพผู้สูงอายุที่ยากไร้ในชุมชน (Mean=4.50) และผู้สูงอายุต้องการ

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			ความเพียงพอของรายได้		
ชาย	146	39.7	เพียงพอ	182	49.5
หญิง	222	60.3	ไม่เพียงพอ	186	50.5
รวม	368	100	รวม	368	100
สถานภาพ			การเก็บออม		
โสด	38	10.3	พอกินพอใช้ไม่มีเหลือ	217	59
สมรส	208	56.5	มีเหลือเก็บเล็กน้อย	135	36.7
หม้าย	98	26.6	มีเหลือเก็บทุกเดือน	16	4.3
หย่า	10	2.7	รวม	368	100
แยก	14	3.8	กรณีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย		
รวม	368	100	ขอเพิ่มจากบุตรหรือคู่สมรส	140	38
อายุ (ปี)			หารายได้พิเศษด้วยตนเอง	176	47.8
60 – 65	103	28	ยืมเงินผู้อื่น	22	6
66 – 70	105	28.5	อื่นๆ	30	8.2
71 – 75	79	21.5	รวม	368	100
76 – 80	44	12	การอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ		
81 – 85	24	6.5	ครอบครัวตัวเองกับคู่สมรส	214	58.2
86 ขึ้นไป	13	3.5	ครอบครัวของบุตรหลาน	97	26.4
รวม	368	100	ครอบครัวของญาติพี่น้อง	17	4.6
ระดับการศึกษา			อยู่ตามลำพังตัวคนเดียว	40	10.9
ไม่ได้เรียนหนังสือ	11	3	รวม	368	100
ประถมศึกษา	287	78	แหล่งที่อยู่อาศัย		
มัธยมศึกษาตอนต้น	21	5.7	เขต อบต.	315	85.6
มัธยมศึกษาตอนปลาย	22	6	เขต เทศบาล	53	14.4
อาชีวศึกษา	4	1.1	รวม	368	100
ปริญญาตรี	20	5.4	การเข้าเป็นสมาชิกชมรมของผู้สูงอายุ		
ปริญญาโท	3	0.8	เป็นสมาชิก	284	77.2
รวม	368	100	ไม่ได้เป็นสมาชิก	84	22.8
รายได้ต่อเดือน (บาท)			รวม	368	100
≤5,000	232	63	การประเมินผู้สูงอายุตามกลุ่มศักยภาพตาม		
5,001–10,000	75	20.4	ความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน		
10,001–15,000	20	5.4	กลุ่มติดสังคม (0–4)	316	85.8
15,001–20,000	11	3	กลุ่มติดบ้าน (4–11)	47	12.8
20,001–25,000	21	5.7	กลุ่มติดเตียง (11+)	5	1.4
25,001–30,000	4	1.1			
>30,000 ขึ้นไป	5	1.4			
รวม	368	100			

ตารางที่ 2 ระดับความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในการรับบริการในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความต้องการ
1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข	4.2	0.64	มาก
2. ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสาร	3.61	0.83	มาก
3. ด้านการประกอบอาชีพและรายได้	4.42	0.59	มาก
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย	4.12	0.75	มาก
5. ด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสาธารณสุขโรค	3.96	0.7	มาก
6. ด้านกิจกรรมทางสังคม และศาสนา	3.96	0.7	มาก
7. ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและการจัดการศพตามประเพณี	4.42	0.59	มาก
รวม	4.05	0.55	มาก

ให้จัดการศพและฌาปนกิจศพผู้สูงอายุตามประเพณี เมื่อถึงแก่กรรม และต้องการให้จัดซื้อโลงศพช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากไร้ (Mean=4.39)

ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการด้านการแพทย์และสาธารณสุข อยู่ในระดับมาก (Mean=4.20) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดบริการด้านรักษาข้อเข่าเสื่อมและกายภาพบำบัดรักษาโรคและจัดบริการด้านทำฟัน อุดฟัน และถอนฟัน ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลทุกแห่งต้องการมากที่สุด (Mean=4.33) รองลงมาคือมีบริการตรวจโรคแก่ผู้สูงอายุ (Mean=4.32) และการจัดบริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุและจัดบริการด้านนวดแผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ (Mean=4.20)

ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก (Mean=4.12) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้จัดบริการรถกู้ชีพฉุกเฉินเพื่อส่งต่อผู้ป่วยให้ได้บริการรักษาอย่างทันที่มากที่สุด (Mean=4.34) รองลงมาคือต้องการให้จัดบริการทำราวเกาะป้องกันการลื่นล้มในที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุ (Mean=4.06) และผู้สูงอายุต้องการให้จัดบริการหากายอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการกิจวัตรประจำวันแก่ผู้สูงอายุ (Mean=3.97) ต้องการให้จัดบริการจัดหางานที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุเพื่อเป็นรายได้เสริมในการดำรงชีวิต (Mean=3.95)

การเปรียบเทียบความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุชาย-หญิงในอำเภอปากพลี

ผู้สูงอายุที่มีเพศแตกต่างกันมีความต้องการการได้รับสวัสดิการในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เพศที่แตกต่างกันได้รับสวัสดิการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 (ตารางที่ 3)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุที่มีความเพียงพอของรายได้แตกต่างกันมีความต้องการการได้รับสวัสดิการในภาพรวมและรายข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ผู้สูงอายุที่มีแหล่งที่อยู่อาศัยเขต อบต. และเขตเทศบาลแตกต่างกันมีความต้องการการได้รับสวัสดิการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แหล่งที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกันได้รับสวัสดิการด้านการแพทย์และสาธารณสุขด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ผู้สูงอายุที่เป็นและไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุมีความต้องการการได้รับสวัสดิการในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุที่เป็น และไม่ได้เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการด้านการแพทย์และสาธารณสุขความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในการรับบริการระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

ด้าน	ชาย (n = 146)		หญิง (n = 222)		p-value
	Mean	SD	Mean	SD	
1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข	4.09	0.65	4.28	0.62	0.04*
2. ด้านการศึกษา และข้อมูลข่าวสาร	3.52	0.8	3.67	0.84	0.09
3. ด้านการประกอบอาชีพและรายได้	4.38	0.53	4.45	0.62	0.28
4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย	3.97	0.8	4.22	0.69	0.02*
5. ด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และสาธารณสุขโรค	3.91	0.66	3.98	0.73	0.32
6. ด้านกิจกรรมทางสังคม และศาสนา	3.91	0.66	3.98	0.63	0.32
7. ด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและการจัดการศพตามประเพณี	3.48	0.53	4.45	0.62	0.28
รวม	3.69	0.54	4.11	0.56	0.008*

* นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

วิจารณ์

ผู้สูงอายุในอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีความต้องการได้รับสวัสดิการในด้านการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและการจัดการศพตามประเพณีมากที่สุด รองลงมา คือด้านการแพทย์และสาธารณสุข และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย ($p < 0.05$) เนื่องจากในสภาพปัจจุบัน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพและขาดรายได้จากร่างกายที่เสื่อมลงและนายจ้างไม่รับเข้าทำงานจึงทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ขาดรายได้ในการดำรงชีวิต จึงมีความจำเป็นที่จะให้ภาครัฐสนับสนุน จัดหางานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเพื่อหารายได้กำหนดเบี้ยยังชีพให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน อีกทั้งในด้านสวัสดิการจากรัฐที่พึงได้เข้าถึงบริการด้านการแพทย์และการสาธารณสุขที่บ้านภาคีเครือข่ายในชุมชนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการสำหรับดูแลผู้สูงอายุในด้านการจัดการศพตามประเพณี และจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย เช่น กายอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละราย และมีความปลอดภัยในชีวิต โดยต้องการให้มีการจัดบริการรถกู้ชีพฉุกเฉินเพื่อส่งต่อผู้ป่วยให้ได้รับการรักษาอย่างทัน

ท่วงที สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี ดวงแก้ว⁽⁹⁾ ซึ่งพบว่า บริการที่ผู้สูงอายุต้องการสูงสุด 10 อันดับ คือ การได้รับเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ การรักษาพยาบาลแบบรัฐให้เปล่า การตั้งชมรมผู้สูงอายุ โครงการตรวจสุขภาพที่บ้าน บริการหน่วยสาธารณสุขเคลื่อนที่ การอบรมการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่ถูกต้องวิธี ฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุ สวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้ยากไร้และที่มีภาวะพึ่งพิงเงินทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา พักขาว⁽¹⁰⁾ ที่พบว่าผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพอย่างทั่วถึง แต่ยังคงพึ่งพาจากอาชีพและการช่วยเหลือจากบุตรหลาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการเบี้ยยังชีพที่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และการได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้าน การจัดหาอุปกรณ์ช่วยพยุงและการออกกำลังกายที่เหมาะสม ผู้สูงอายุบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการได้เนื่องจากร่างกายไม่แข็งแรง จึงควรสร้างเครื่องมือ เช่น เครือข่ายคนสามวัย อาสาสมัคร-สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน องค์กรในชุมชนที่สามารถเข้าถึงและให้การช่วยเหลือได้ครอบคลุมทุกครัวเรือน

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ควรจัดสรรบุคลากรที่เป็นสาขาเฉพาะ เช่น กายภาพบำบัด ทันตภิบาล และ แพทย์แผนไทยประยุกต์ ลงปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีความพร้อมในการให้บริการ รวมถึงจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ และงบประมาณให้สอดคล้องกับประชากรและพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดบริการด้านรักษาข้อเข่าเสื่อมและกายภาพบำบัดรักษาโรค ด้านทำฟัน อุดฟัน และ ถอนฟัน บริการการตรวจโรคแก่ผู้สูงอายุ การจัดบริการให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุและจัดบริการด้านนวดแผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ได้อย่างครอบคลุม

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือชุมชน ควรจัดหาสถานที่พบปะแลกเปลี่ยนระหว่างผู้สูงอายุกับกลุ่มอื่นๆ จัดบริการศูนย์ข้อมูลข่าวสารในชุมชน และศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุตามความชำนาญ ตามสาขาของตนต่อสาธารณชน และการจัดบริการห้องสมุดสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

3. ควรมีการจัดหารายได้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชน จัดหางานที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุเพื่อเป็นรายได้เสริมในการดำรงชีวิต เช่น จัดตั้งกลุ่มอาชีพ

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบริการรถกู้ชีพฉุกเฉิน เพื่อส่งต่อผู้ป่วยให้ได้รับการรักษาอย่างทันที่ทุกแห่ง และการจัดหาอุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการกิจวัตรประจำวันแก่ผู้สูงอายุทุกรายอย่างเหมาะสม

5. หน่วยงานราชการที่อยู่ในระดับจังหวัดหรืออำเภอ ควรมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น พัฒนาการอำเภอควรส่งเสริมอาชีพในผู้สูงอายุ เกษตรอำเภอควรส่งเสริมเรื่องเกษตรอินทรีย์ การปลูกพืชต่างๆ การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ควรส่งเสริมความรู้ในผู้สูงอายุ เป็นต้น

6. จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในทุกตำบล เพื่อรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปี การส่งเคราะห์ช่วยเหลือจัดงานศพและฌาปนกิจศพผู้สูงอายุตามประเพณีเมื่อถึงแก่กรรม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การเปรียบเทียบความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเมืองและเขตชนบทมีความแตกต่างกันอย่างไร

2. การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุแบบกลุ่มเพื่อศึกษาความต้องการที่แท้จริงในการดำรงชีพเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

3. การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพแบบกลุ่ม เพื่อค้นหาความต้องการตามการจัดกลุ่มผู้สูงอายุตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียง เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้โดยได้รับคำแนะนำ และความกรุณาจากนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครนายก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดนครนายกทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ทุกขั้นตอนของการวิจัยและติดตามการทำวิจัยในพื้นที่อำเภอปากพลีในครั้งนี้อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด นับตั้งแต่เริ่มขอจริยธรรมการวิจัย และส่งหัวข้องานวิจัยเพื่อเข้าศึกษาวิจัยในมนุษย์ในจังหวัดนครนายกจนกระทั่งแล้วเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [สืบค้นเมื่อ 30 พ.ค. 2561]. แหล่งข้อมูล: <http://click.senate.go.th/wp-content/uploads/2017/06/2560.pdf>
2. สมชัย จิตสุชน, จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. สู่ระบบสวัสดิการสังคมถ้วนหน้าภายในปี พ.ศ. 2560. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ; 2554.

3. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120, ตอนที่ 130 ก (ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2546).
4. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้ด้อยโอกาส. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [สืบค้นเมื่อ 25 เม.ย. 2561]. แหล่งข้อมูล: <http://www.opp.go.th/library/disadv.htm>
5. คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 [อินเทอร์เน็ต]. 2553 [สืบค้นเมื่อ 31 ม.ค. 2561]. แหล่งข้อมูล: http://www.dop.go.th/download/laws/law_th_20152309144546_1
6. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก. สรุปข้อมูล HDC จังหวัดนครนายกประจำเดือนกันยายน 2560. นครนายก: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครนายก; 2560.
7. เครือข่ายสุขภาพอำเภอปากพลี. โครงการสวรรค์ปากพลีเพื่อชีวิตผู้สูงอายุ. นครนายก: สำนักงานสาธารณสุขอำเภอปากพลี; 2559.
8. Yamane T. Statistics: an introductory analysis. 2nd ed. Newyork: Harper and Row Publication; 1973.
9. วิภาวดี ดวงแก้ว. การศึกษาความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชำช้อ อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง. ปรินญาโท (การปกครอง-ท้องถิ่น). สำนักวิทยบริการ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น ; 2551.
10. ชนิษฐา พักขาว. ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยหิน อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น)]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2551.

Abstract: Social Welfare Requirements among Elderly in Pakplee District, Nakhon Nayok Province

Supun Maliwun, B.P.H.

Pakplee District Health Office, Nakhon Nayok Province, Thailand

Journal of Health Science 2018;27:606-15.

The objective of this research was to study social welfare requirements among the elderly in Pakplee district of Nakhon Nayok Province, and to compare social welfare requirements of the elderly with regard to age, gender, marital status, educational level, income, family relations, residence, membership of elderly club, and assessment of the elderly on ability to perform daily routine activities. The study population were the elderly over 60 years of age who had their name listed in the census registration, or those who lived for more than 6 months in Pakplee district. There were 368 despondences selected through stratified random sampling from 4,628 population in all 7 sub-districts. A set of structured questionnaire was used as research instrument in this study. The reliability of the questionnaire was at Cronbach's alpha coefficient of 0.953. Descriptive statistics were used to compute percentage, mean and standard deviation for demographic baseline characteristics. The student t-test was used to compare mean between 2 groups. The research findings revealed that most of the elderly were female. Approximately, 56.5% of them were married and 28% were at the age between 60-65 years-old; 78% were at primary education level; and 63% of them had monthly income less than or equals to 5,000 baht. The percentage of the elderly with adequate saving were 59%; and 47.8% of them obtained additional income by their own efforts. Most of the elderly lived with their family and their spouses (58.2%), and had their residences in sub-district area. Most of them applied for membership of elderly club. For the ability assessments of the elderly with regard to ability to perform daily routine activities, the results showed that most of them were in social-affiliated groups (85.2%). Among the 7 social welfare requirements for the elderly in Pakplee district, the level of overall needs was high (mean=4.05); and the highest requirements were (1) to have occupation and income, and (2) to obtain elderly care allowances and funeral arrangement support (both with the mean of 4.42), followed by medical and public health support (mean=4.20), and public utility and security services (mean=4.12). Recommendation for provincial public health administrators was to emphasize on the following issues: (1) integration of elderly task in accordance with the mission of each sector (ministry and department), (2) to provide social welfare support for all people aged over 60-year-old in order to assure their well-being, and (3) to help the elderly to thoroughly and equally getting access to the assistance specified in the Elderly Act of Thailand.

Key words: elderly, social welfare requirements